

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาตามหลักสังฆวัตถุ 4 Community Relations Management of School According to Sanghavatthus 4 Principles

ภัทรารุณี นิลแสวง

นักศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s66561802024@ssru.ac.th

นันทิยา น้อยจันทร์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: nuntiya.no@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษา ความหมาย ความสำคัญของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษา และหลักการสังฆวัตถุ 4 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนสอดคล้องกับหลักสังฆวัตถุ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการให้ความร่วมมือ ซึ่งการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา โดยการนำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนสถานศึกษา และสถานศึกษามีบทบาทในการขับเคลื่อนชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน, หลักการสังฆวัตถุ 4

Abstract

This academic article aims to study the concept of community relations management in educational institutions, the meaning, and the importance of community relations management in educational institutions. and principles of Sanghavatthu 4. The results of the study found that Community relations management is consistent with the principles of Sanghavatthu in 4 areas, consisting of public relations. Community service Assistance and cooperation which community relations management It is one of the important mechanisms of educational institution administration. By bringing the community into play a role in driving the educational institution. and educational institutions play a role in driving the community

Keywords: Community Relations Management, Sanghawattu 4 Principles

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 กล่าวว่า สถานศึกษา หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาให้ยึดหลักตามมาตรา 8 ประกอบด้วย (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดการระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักตามมาตรา 9 ประกอบด้วย (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น รวมไปถึงมาตรา 29 ซึ่งให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 หน้า 2-4,8)

การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงสถาบันศาสนาที่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา ซึ่งการมีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งนี้จะนำมาสู่การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง มีคุณภาพ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาทั้งด้านผู้เรียน และด้านการจัดการองค์กร ซึ่งสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่สงเคราะห์หรือเป็นธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์และรวมหมู่ชนไว้ในความสามัคคี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2550) ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ดังนั้น การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษา ควรนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง หน่วยงาน องค์กร สถาบันต่าง ๆ ในชุมชน

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ชาอุซัย อาจินสมาจาร (2545) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า เป็นการประกันว่าโรงเรียนได้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง นั่นคือผู้บริหารจะต้องสามารถใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหาร (Administration Resources) ที่มีความสำคัญอยู่อย่างน้อย 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Materials) และวิธีปฏิบัติงาน (Management) ไม่ว่าจะเป็นองค์กรใด ๆ ย่อมมีความจำเป็นที่ต้องใช้ทรัพยากร หรือปัจจัยนี้เป็นเครื่องมือในการบริหารหรือจัดการ ซึ่งนิยมเรียกว่า หลัก 4 M's ซีระ รุญเจริญ (2546) กล่าวว่า ในแง่ของกระบวนการทำงาน จำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพราะในแต่ละระดับต่างมีบทบาทอำนาจหน้าที่ต่างกัน ระดับกระทรวงจะกำหนดนโยบาย มาตรฐาน การประเมินผล การจัดการศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติ ระดับเขตพื้นที่ศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษา และระดับสถานศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไรอยู่ที่การบริหารจัดการในระดับนี้ สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลนำทางการศึกษา โดยมีการกำหนดรูปแบบ กระบวนการ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำพาบุคคลภายในสถานศึกษาได้ปฏิบัติอย่างมีระบบและแบบแผน นำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการบริหารงานทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (อ้างใน ภัทรชรี หนูแพ, 2554 หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานทั่วไปว่า เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมไปถึงสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (อ้างใน ภัทรชรี หนูแพ, 2554 หน้า 61) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่ไม่ใช่ภารกิจหน้าที่หลักแต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้ กล่าวโดยสรุปคือ การบริหารงานทั่วไป หมายถึงงานที่ไม่ใช่ภารกิจหน้าที่หลักแต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้

ขอบข่ายของการบริหารงานทั่วไป

ภิญโญ สาร (อ้างใน ภัทรชรี หนูแพ, 2554 หน้า 62) สรุปขอบข่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย

- 1) งานธุรการและงานสารบัญญ ได้แก่การเก็บรักษาผลงานของสถานศึกษา งานการประชุมสัมพันธ์
- 2) งานทะเบียนและรายงาน
- 3) งานอาคารสถานที่
- 4) งานกิจการนักเรียนและบริการต่าง ๆ และ
- 5) งานด้าน

ชุมชนสัมพันธ์ ในด้านของกระทรวงศึกษาธิการ (อ้างใน ภัทรชรี หนูแพ, 2554 หน้า 65) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานบริหารทั่วไปมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาทุกระดับ ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น

ความหมายการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน

การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ซึ่งการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนถูกวางไว้ในงานบริหารงานทั่วไป เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็น เพราะมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตลอดจนถึงบุคคลในชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาเยาวชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติ พินิจดา วีระชาติ (อ้างใน ฟารีดา สารี, 2544 หน้า 13) ให้ความหมายว่า เป็นการสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ก็เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนในแหล่งที่สามารถค้นหา และใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ส่วนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (อ้างใน บุชบา แดงหวาน, 2559 หน้า 24) กล่าวว่า งานสัมพันธ์ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนผู้บริหารจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาว่า ชุมชนเป็นเจ้าของสถานศึกษา สถานศึกษามีอิสระในเชิงวิชาการ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และต้องมีการเสริมสร้างความเข้าใจตรงกัน สรุปคือ ความหมายของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน หมายถึง การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบร่วมมือร่วมใจ ถ้อยทีถ้อยอาศัย โดยสถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ความสำคัญของการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน

เนื่องจากสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี ในชุมชนและสถานศึกษายังเป็นองค์กรและตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนอีกด้วย ดังนั้น สถานศึกษากับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (อ้างใน ฟารีดา สารี, 2544 หน้า 14) สุวัฒน์ มุทธาเมธา (อ้างใน ฟารีดา สารี, 2544 หน้า 14) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน พอจะแยกกล่าวเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1) การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันนักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนด้วย บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วยจึงถือว่าโรงเรียนให้การศึกษาโดยทางอ้อมแก่คนในชุมชนนั่นเอง

2) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคือให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชนดีขึ้น ดังนั้นประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของสถานศึกษา ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือสถานศึกษา อาจจะเป็น เงิน วัสดุ สิ่งของ แรงงาน และข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงสถานศึกษา

3) ทำให้ครูกับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพราะโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์อันดี แต่ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

4) เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา ในชุมชนแต่ละแห่งมักจะมีผู้ที่มีปัญหาไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ไม่ให้ความร่วมมือทางสถานศึกษา ดังนั้นการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

5) เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชนเพราะการเรียนการสอนของสถานศึกษาต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน จะต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน จะต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้ และนอกจากสถานศึกษาให้การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลแล้ว ยังมุ่งพัฒนาชุมชนไปด้วย ดังนั้นหลักสูตรและการเรียนการสอนของสถานศึกษาต้องได้รับการปรับปรุงตามความต้องการของชุมชนด้วย

6) เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เพราะในชุมชนมีทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทรัพยากร ธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในสถานศึกษาได้

7) ทำให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีขึ้น ทั้งในด้านปัญหาของชุมชนความต้องการของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน เพื่อสถานศึกษาจะได้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชน และปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับสังฆวัตถุ 4

สังฆวัตถุ 4 หมายถึง คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรีเต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข ดังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสังฆธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้ปฏิบัติพันทุกข์เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ภายในได้จริงธรรมะของ

พระพุทธรองค์ เป็นความรู้อันบริสุทธิ์ เป็นธรรมโอสถขนานเอกที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติ ให้หลุดพ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพ และเกิดเป็นความเมตตากรุณาปราณีมีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกัน การที่เราได้อยู่ร่วมกันในชุมชนท้องถิ่นนั้น ต้องปฏิบัติตนอย่างจริงจังจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านทรงได้ให้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตในสังคมาอย่างเป็นสุข คือ สังคหัตถ์ 4 ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 4 ข้อ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา โดยมีรายละเอียดแต่ละข้อดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543)

1. ทาน คือ การให้ ในที่นี้มี 2 ประการก็คือ 1) ทานที่ให้เป็นบุญ เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น และ 2) ทานที่ให้เพื่อเป็นคุณ เช่น การส่งเคราะห์ช่วยเหลือให้อีกฝ่ายเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันขึ้นมา รวมถึงให้เวลา ให้ความรู้ความเข้าใจ และให้โอกาส สอดคล้องกับแนวคิดของ Brown, Treviño & Harrison (2005) ในด้านการเคารพการห่วงใยผู้อื่น (concern for others) อันเป็นความปรารถนาดีในการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ว่าจะเป็นแรงกาย กำลังใจ หรือในด้านของทุนทรัพย์ เป็นต้น

2. ปิยวาจา คือ การพูดวาจาที่ไพเราะ ฟังแล้วเกิดความชื่นใจ เบิกบานใจ สิ่งที่เราจะพูดนั้นต้องเป็นเรื่องจริง เป็นคำสุภาพ ไพเราะนึ่มนวล พูดออกไปแล้วเกิดประโยชน์ เวลาพูดก็ต้องพูดด้วยจิตที่มีเมตตา สัมพันธ์กับแนวคิดการสื่อสารที่เอาใจใส่ (empathic communication) ของ Eisenberg & Miller (1987) Empathy ซึ่งเน้นการสื่อสารที่รับรู้และสะท้อนความรู้สึกของผู้อื่น เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

3. อตถจริยา คือ การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ บางครั้งในการทำงานอาจขาดกำลังแต่ถ้าเราช่วยกันงานที่ว่ายากก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้ถ้าเราร่วมมือกัน เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้เราเกิดรักความผูกพันของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมา ในการกระทำตนให้เป็นประโยชน์มี 2 ประการ คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนดีมีประโยชน์เสียก่อน และสร้างประโยชน์ให้คนอื่นรอบข้าง ตรงกับแนวคิดของ Robert K. Greenleaf (1977) ด้านการรับใช้ผู้อื่น (Serving others) ซึ่งประกอบด้วย การเปิดใจรับฟังความต้องการของผู้อื่น (Listening) ความเข้าใจผู้อื่นจากภายใน (Empathy) การฟื้นฟูจิตใจและความสัมพันธ์ (Healing) และการสนับสนุนให้ผู้อื่นเติบโต (Commitment to the growth of people)

4. สมานัตตตา เป็นการวางตนให้พอดีในหน้าที่ของตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย คือ วางตนให้เหมาะสมว่าตอนนี้เราอยู่ในฐานะอะไร จะช่วยให้ไม่ต้องระหว่าตระแวงในการทำหน้าที่ของตนซึ่งจะส่งผลให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมาได้อย่างปลอดภัยและสบายใจ อีกทั้งเป็นธรรมที่หมายถึงการปฏิบัติตนอย่างเท่าเทียม ไม่ถือว่าตนสูงกว่าหรือดีกว่าผู้อื่น ซึ่งช่วยส่งเสริมความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะ สัมพันธ์กับแนวคิดความเห็นอกเห็นใจ (empathic concern) ของ Eisenberg & Miller (1987) ซึ่งไม่ใช่แค่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น แต่ยังมองผู้อื่นในฐานะผู้เท่าเทียม

การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังฆวัตถุ 4

1. ทาน มีความสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาด้านการให้บริการชุมชนของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการด้านข้อมูล วิชาการ อาชีพ การให้คำแนะนำ ปริญญาหรือ หรือการให้บริการอาคารสถานที่หรือครุภัณฑ์ เพื่อให้เกิดความสะดวก ความประหยัดต่อชุมชน ตรงกันข้ามกับด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งเป็นการให้การช่วยเหลือจากชุมชนทั้งทางด้านวิทยากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่หรือคำแนะนำ

2. ปิยวาจา สอดคล้องกับด้านการประชาสัมพันธ์ โดยสถานศึกษามีการใช้ถ้อยความที่อ่อนหวาน ไพเราะ ฟังแล้วเกิดความชื่นใจ พอใจ ให้ความสะดวกให้การติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะ เป็นระหว่างผู้บริหารกับชุมชน หรือครูกับชุมชน

3. อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ มีความสอดคล้องกับการสนับสนุนกับชุมชน หรือให้การช่วยเหลือของสถานศึกษาแก่ชุมชนในเรื่องของการให้แรงงานในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. สมานัตตตา เป็นการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนในด้านของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน รวมไปถึงเป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนอื่น โดยสถานศึกษาทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาผู้เรียนเพื่อผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ไปสู่ชุมชน และชุมชนทำหน้าที่ให้การสนับสนุนสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ในรูปแบบการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

บทสรุป

การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ซึ่งการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนถูกวางให้อยู่ในงานบริหารงานทั่วไปของการบริหารสถานศึกษา เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการมีส่วนร่วม โดยสอดคล้องกับหลักสังฆวัตถุ 4 คือ 1) ทาน หมายถึง การให้ข้อมูล วิชาการ อาชีพ การให้คำแนะนำ ปริญญาหรือ หรือการให้บริการอาคารสถานที่หรือครุภัณฑ์ รวมไปถึงงบประมาณ ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ปิยวาจา หมายถึง การประชาสัมพันธ์ ติดต่อ สื่อสาร ด้วยความสุภาพ นุ่มนวล ให้เกียรติ เคารพชุมชน 3) อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ มีความสอดคล้องกับการสนับสนุนกับชุมชน หรือให้การช่วยเหลือของสถานศึกษาแก่ชุมชนในเรื่องของการให้แรงงานในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ 4) สมานัตตตา เป็นการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนในด้านของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน รวมไปถึงเป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนอื่น

เอกสารอ้างอิง

- บุษบา แดงหวาน. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พาริตา สารี. (2552). การศึกษาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเต็ยรยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). ธรรมเนียมชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวยจำกัด
- พระราชบัญญัติ. การศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. (หน้า 2-8).
- ภัทรศรี หนูแพ. (2554). สาเหตุและการจัดการความขัดแย้งในการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. สารนิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2545). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Brown, M. E., Treviño, L. K., & Harrison, D. A. (2005). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 97(2), 117–134.
- Eisenberg, N., & Miller, P. A. (1987). The relation of empathy to prosocial and related behaviors. *Psychological Bulletin*, 101(1), 91–119.
- Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist Press, 13.